

מולין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה ראשונה

חזקתא

חזקתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מעלת המברך ברכת המזון בשמחה

כנ"ל בשם הזוהר, אמנם בברכת המזון אדרבא צריך להראות שמחה יתירה בלבו וכמו שאמרו בזוהר תרומה (ראה ויקהל ריח). על בועז ויאכל וישת וייטב אל לבו דברין על מזוניה בשמחה ובטוב לבב. וע"י מה שאנו מכוונים באכילתנו אנו ממשיכין לה השפע ומזון, וממה שאנו ממשיכין לה היא מחלקת אחר כך ונותנת מזון ואכילה אלינו, ולכן צריך לברך ברכת המזון בעין טובה בשמחה יתירה להראות לפנינו כנדיבים בעין טובה ולא כצרי עין, ואז גם היא נותנת לנו מזונותינו בשמחה ובעין הטוב.

רעותיה בחדוה ולא ישתכח עציב אלא דיברך בחדוה ברזא דא וכו', וכמה דאיהו מברך בחדוה ובעינא טבא הכי יהבין ליה בחדוה ובעינא טבא, ובגין כך לא ישתכח עציב כלל אלא בחדוה. ובזוהר חדש (רות מח): אמרו: ומאן דמברך ברכת המזון חדי לעילא וחדי לתתא, ואצטריך לברך בחדוה וברעותא דלבא בגין למחדי מדת הטוב דכתב (רות ג) 'ויאכל בועז וישת וייטב לבו'.

ובכתבי האר"י ז"ל (שער המצוות עקב) מבואר: צריך שתדע כי אף על פי שנתבאר לעיל שבתוך הסעודה אם הוא בחול יתעצב אל לבו על החרבן

ואכלת וישבעת וברכת את ה' אלקיך (ח). מי פתי לא יתמלא שמחה וחדוה בעת שזוכה לברך ברכת המזון, ואין צורך לומר שברכת המזון שלו תהיה בכוונת הלב ביראה ואהבה, שכן יודע ומאמין מה רבה השפעתה בכל העולמות. ומלבד שזוכה לחבר את כל העולמות, כשיברך בשמחה נוסף עליו מעלה שמחבר את כל העולמות ביתר שאת, שכן 'עבדו את ה' בשמחה' ראשי תיבות אבי"ע.

בזוהר (ויקהל ריח). הפליגו בשבחו של המברך בשמחה, וכך אמרו שם: מאן דמברך לקודשא בריך הוא מגו שבעא בעי לכוונא לביה ולשואה

מילתא דפליאה

בדין שמים האדם נחשב כצדיק לפי ערך סביבתו

ובזה פירש הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה בעל הקדושת לוי הנאמר בתפילת כהן גדול 'שלא יצטרכו ישראל זה לזה ולא לעם אחר', שהרשע מישראל שאין מי להעריך כנגדו מישראל, יצטרכו להביא מן הגוים כדי להעריכו כנגדם ולזכותו בדין, כי בודאי הפחות מישראל חשוב יותר מן הגדול שבאומות, ועל זה אנו מבקשים שלא יצטרכו להעריך את מעשינו כנגד אחרים, אלא שנזכה בזכות מעשינו הטובים.

כיוצא בזה מצינו כתב בחסד לאברהם (מעין ב נהר מ): טעם היות סמני הקטורת י"א סמנים לא פחות ולא יותר, ללמדנו שבכל ציבור שיש ביניהם רשע אחד אל יוציאווה מביניהם ולא יעכבוהו מלהתפלל עמהם, ואל יעלה בדעתם שיפסידו בהשתתף תפלת רשע עמהם, ואדרבה יגיע להם תועלת ולא הפסד, כי כשיענינו למעלה ערך תפלתו לפי ערך תפלת רשע יראו יותר חשובים ממה שהם בלתי רשע עמהם, וגם הרשע ירויח כי בהתחבר תפלתו עמהם חוזרת להיות חשובה.

כמו שכתב בנועם מגדים (פרי עקב ד"ה א"י ברוך): 'ברוך תהיה מכל העמים', מסיבת כל העמים, כי בערכם אתם טובים, כי הם כופרים בעיקר ועובדי עבודה זרה, ולא כן בישראל, 'לא יהיה בך' על כל פנים 'עקר ועקרה', היינו עובד עבודה זרה או עובדת עבודה זרה, ועל דרך 'לעקר' (ויקרא כה מז) זה הנמכר לעבודה זרה עצמה (קידושין כ): הרי שנקרא בשם 'עקר' כי כך בדין שתעקר מן העולם. ואמר 'ובבהמתך', אפילו פושעי ישראל כמו שכתבו ז"ל בפ"ק דחולין (ה). 'מן הבהמה' להביא פושעי ישראל [וכו'], וזהו אומרו 'ובבהמתך' אפילו בגרוע פושעי ישראל, על כל פנים 'עקר ועקרה' לא נמצאים בהם, רק מאמינים בה' אחד, לזה 'ברוך תהיה'.

דבר הזה נרמז במה שדרשו חז"ל (ב"ר ג א) בפסוק (מלכים א' יז יח) 'ותאמר אל אליהו וגו' באת אלי להזכיר עוני', שאמרה האשה הצרפתית לאליהו, קודם שבאת אלי היה הקב"ה שוקל מעשי כנגד בני מקומי והייתי כשירה בעיניו, אבל עכשיו כנגדך איני חשובה למאומה.

ברוך תהיה מכל העמים וגו' (י, יד). מחסדי ה' עם בני ישראל עם קרובו, שכאשר דן את האדם אינו דן אותו על פי מעשיו כי במה נחשב הוא, אלא דן אותו כפי ערך האנשים אשר על פני האדמה, ובזה יחשב לצדיק כנגדם, באם שאר האנשים הם רשעים לנגדו ואילו הוא לצדיק יחשב. כן גם בכלל ישראל הקב"ה דן את בני ישראל לפי ערך רשעות העמים, ובזה יצאו ישראל זכאים בדינם [ועל כגון זה נאמר (מלאכי א ב-ג) 'ואוהב את יעקב, ואת עשו שנאתי', כאשר אין ישראל נוהגים כראוי אזי האהבה אליהם היא מצד ש'את עשו שנאתי', ולעומתו ראויים הם לאהבה (נועם מגדים פרי בלק ד"ה ויתכן). ומכל מקום אין זו הדרך המובחרת שתהיה אהבת ישראל נזכרת רק מצד שפלות הגוים, ולכן נאמר שם 'משא דבר ה' אל מלאכי', כי היתה הנבואה הזו חשובה עליו כמשא כבד, שאין בני ישראל חביבים על הש"י מצד עצמם כי אם לעומת האומות (אמרי נועם פרי יוחי אות מב), וזהו שכתוב ברוך תהיה מכל העמים, שהברכה היא שה' דן את עם ישראל לערך העמים אשר סביבותיהם.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

תכלית כל הצער לעורר את האדם לתשובה

לעצמו בשעה שיסורים באים עליו, כי הקב"ה מדקדק עם הקרובים אליו אפילו כחוט השערה, והרי עיקר הבריאה היתה באופן שתתנהג על פי מידת הדין, ורק מפני שראה הקב"ה שאין העולם יכול להתקיים במידת הדין על כן שיתף עמו גם מידת הרחמים, אמנם בודאי מחשבתו של הקב"ה לא היתה לחינם אלא נתקיימה אצל הצדיקים שהנהגתם היא במידת הדין, ואם רואה אדם שמידת הדין מתוחה כנגדו ידע בנפשו שגם הוא בכלל הצדיקים הקרובים לפני ה', ויחזק עצמו בכך שמן השמים מראים לו שהוא נידון עם הצדיקים, ואף שאינו מוצא בעצמו שום סיבה לחשוב עצמו כצדיק, אבל הרי 'האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב' (שמואל א' טו ז), ובודאי לפניו יתברך גלוי וידוע דברים שבהם הוא בבחינת צדיק, ומחמת כן הוא נידון במידת הצדיקים.

כל אדם יש לו שליחות ותכלית מיוחדת בעולם

וגם אם נדמה לאדם שהנהגת ה' עמו איננה כדרך שהוא מנהיג את שאר מכריו, אל יתרעם ליבו בקרבו במה נשתנה משאר בני אדם ומדוע אינו זוכה לראות אושר בחייו, כי כל אדם נשלח לעולם הזה עם משימה יחודית עבורו, ואין שני בני אדם ששליחותם דומה זו לזו, ולכן אי אפשר לבקש שיהיו קורות חייו דומים לשל אחרים, ומשל למה הדבר דומה, לאדם הנוסע בתחבורה ציבורית וכל הנוסעים עולים יחד בתחנה המרכזית אבל כל אחד מהם פניו מועדות לתחנה אחרת, ויש המאריכים נסיעתם ויש המגיעים ליעדם במהירות, והרי אין שום הגיון לבקש להשוות את תנאי הנסיעה של כל הנוסעים, אלא כל אחד זקוק לנסיעה המתאימה עבורו לפי תכלית נסיעתו, וכך גם כל חיי האדם בעולם הזה מתוכננים לפי שליחותו בעולם, וכל מאורעותיו מכוונים למטרה זו שיזכה להשלים תפקידו בעולם, ועל כן יקבל באהבה את כל מה שיזמין הבורא בעבורו כדי להיטיבו באחריתו.

חיזוק האמונה בקריאת שמע

ובאמת עיקר עבודת האמונה היא להאמין בה' גם כשאין הנהגתו ניכרת לעין האדם, כי בשעה שחיי האדם מתנהלים על מי מנוחות אין בכך כל רבותא, אבל אמונת האדם נבחנת בשעה שהנהגת ה' נסתרת ונדמה לאדם כביכול העלים ה' את עיניו ממנו, ועבודת האמונה היא להתגבר על מראה העינים ולהיאחז באמונה מוחלטת בלי פקפוק. וזהו הרמז במנהגם של ישראל לעצום עינים בקריאת פסוק ראשון של 'שמע ישראל', והוא רמז לאדם לאטום עיניו מהביט סביבו ולא להתפעל מכל הנראה לעיניו, ולקבל על עצמו מלכות שמים באמונה שלמה, ואדרבה זהו עיקר עבודת היהודי שלא לתור אחר חקירות ודרישות, אלא לעצום את עיניו ולהתגבר באמונה פשוטה בלי שום הרהור, כי המאמין מתוך החקירה עלול לבוא לידי ספיקות באמונתו, אבל מי שאינו מחפש להבין בכוחו להתגבר על כל המכשולות והספקות.

הניסיונות הם לפי כוחות האדם

יהודי בימי חייו בעולם הזה עובר קשיים, וצריך תמיד לזכור שכל הניסיונות מותאמים לפי כוחותיו להתמודד עמם, ואם מן השמים הזמינו לפניו ניסיון מסוים, הרי זה בגלל שבדקו וראו שיש ביכולתו לעמוד בניסיון ולהתגבר עליו, וכמו שרגילים לפרש את הפסוק (תהלים קמז טז) 'הנותן שלג כצמר כפור כאפר יפזר', בימות החורף הקרים כולם זקוקים לצמר כדי להתחמם בהם וכן לעצים כדי להבעיר בהם את התנור עד שייעשו אפר, וכשמגיע החורף צריך לזכור שהקב"ה נותן את ימי הקור רק לפי ערך כוח הבריות להתמודד איתו, ואין השלג יורד אלא כפי מידת הצמר שיש לבני אדם כדי להתחמם בו, וכן הכפור אינו שורר בעולם אלא כפי העצים והאפר בתנור, וכך יתחזק באמונה תמימה שיש בכוחו לעמוד בכל ניסיון שיביא עליו הבורא יתברך.

חיזוק גדול לבעל יסורים

חיזוק גדול יכול כל אדם למצוא

וידעת עם לבבך כי פאשר ייסר איש את בנו ה' אלקיך מייסרה (ח ה). יסוד גדול בעבודת ה' לדעת כי כל הקורה עמו הוא בהנהגת ה' ובהשגחה פרטית, ועל אמונה זו אמרו חז"ל (מכות כד.) בא חבוקוק והעמידן על אחת 'וצדיק באמונתו יחיה' (חבוקוק ב ד), לדעת ולהאמין שהקב"ה מנהיג אותנו על כל צעד ושעל, וכשרואה האדם איזה שינוי המתרחש אצלו יתן דעתו שבודאי מן השמים רוצים לעורר אותו להיטיב מעשיו, וכמו שאמרו חז"ל (ערכין טז) שאפילו אם הושיט ידו לכיסו ועלה בידו מטבע אחר ממה שביקש גם זה בכלל יסורים, ובודאי אין הכוונה שבצער מועט זה יתכפרו לו עוונותיו, אלא שכל כך תהיה חזקה בקרבו האמונה שמן השמים ביקשו לעורר אותו לתשובה, ויפשפש במעשיו לתקן מעשיו ובכך יזכה לתשובה ולכפרה [וכיון שהוא מתחרט ומלא חרדה ופחד ה', מיד מוחלין לו, מאחר שהוא מאמין וחוזר בו ומדבק מחשבתו בו יתברך, לכך גם המושיט ידו וכו', אחר שהוא מאמין שזה לסיבת חטאו ומתחרט נחשב לכפרת עון (תולדות יעקב יוסף וישלח בשם הבעל שם טוב)], כי זה התכלית של היסורים לבוא על ידיהם לתשובה ומעשים טובים, וכיון ששב ביסורים אלו אין צריך עוד יסורים.

אפילו יסורים מועטים תכליתם לעורר האדם

והנה אמרו חז"ל (ברכות ה.) אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו, ואם פישפש ולא מצא יתלה בביטול תורה, והיסורים האמורים כאן הם יסורים קטנים כמו מי שעלתה בידו מטבע אחרת ממה שביקש, כי על יסורים גדולים לא נכון לומר 'רואה שיסורים באים', כי הוא מרגיש בהם בכל גופו, אלא הכוונה ליסורים קלים כנ"ל, ויסורים כאלו אינם ממין חטאיו של אדם, וקשה לדעת איזה חטא עליו לתקן, ולכן אמרו חז"ל יפשפש במעשיו, שיתבונן ויבדוק עצמו מה מבקשים לעורר אותו מן השמים, ואם אינו מוצא מה לתקן יתלה בביטול תורה, וזה שיך אצל כל אדם.

שלימות האדם בהגיעו לבן י"ג

והרי זה כאילו נולד בו ביום, ועל כן יש שמחה גדולה ביום זה כבשעת לידתו.

כך כתב בשפת אמת (ליקוטים לבר מצוה), וזה לשון קדשו: בספר מדרש שמואל מביא ממדרש רמז בן י"ג למצות דכתיב 'עם זו יצרת', 'זו' גימטריא י"ג, נראה שנשתנה הציור כאמור עם זו. וכן מצינו בפרשת תולדות 'ויגדלו הנערים' דרשו חז"ל קודם שנעשו בני י"ג לא היה ניכר מכלל שעיקר הבדל בין ישראל לנכרי ניכר בגדלות זה שניתוסף בו נפש איש ישראל, דכתיב 'וייצר' ב' יצירות, והם הם היצר טוב ויצר הרע, ולכן כשבא היצר טוב חל עליו הציור המיוחד לאיש ישראל והיא היצירה של עולם הבא, ועל ידי קבלת תרי"ג מצות שהם נגד האיברים וגידים שהוא ציור של פנימיות הנפש נשתנה האדם ונאמר עליו 'עם זו יצרת', ולכן יש לשמוח באותו יום כמו ביום הלידה שנעשה בריה חדשה.

חלק השם מתגבר ביום הבר-מצוה

והוא אשר דיברנו, שכמו כן יש לפרש בשלימות זו הנקנית בהגיעו למצוות, על דרך שאמרו חז"ל שלשה שותפים באדם הקדוש ברוך הוא אביו ואמו. ועד עתה היו בו שני החלקים של אביו ואמו ופעלו בו בשיא כוחם, אך החלק של הקדוש ברוך הוא עדין לא הגיע לכוחו דיו, מאחר שעדיין לא נכנסה בו הנשמה הטהורה והיצר הטוב המגיעים רק בהכנסו לשנת הי"ג. רק כאשר נכנסת בו הקדושה בהיותו בן י"ג נשלם חלקו של הקדוש ברוך הוא. וכלשון קודשו של הרה"ק השפת אמת ע"ה (ליקוטים לבר מצוה): ובאדם שלשה שותפין אביו ואמו והקדוש ברוך הוא, וכשנעשה גדול מתעורר חלק אלקות שבאדם ולכן זוכה להארת הנשמה שהיא חלקו של הקדוש ברוך הוא.

ובעת שחלק הקדוש ברוך הוא נעשה שלם ודאי שיש סיוע גדול מאוד לפעול במעשיו נחת רוח שתתקיים תכלית בריאתו ויטה עצמו לחלקו של הקדוש ברוך הוא הנמצא בו, ובכך יקדש גם את שאר החלקים של אביו ואמו. ולכן גם מתחילים להניח תפילין ביום זה, כי התפילין הם עדות על הימצאות חלק ה' בתוכו, וראוי ונכון אותו יום להתחלת קיום מצוה זו.

שנה, שהרי מ"ב שנה והלאה מתעוררת הנשמה לעבוד עבודתה שהצטוותה, וזה שכתוב 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה', שבע וחמש הרי שנים עשר, ואז תיראה הנשמה בעולם הזה]. ועוד שם: באילנא שלטא ערלה תלת שנין בבר נש תלת סרי שנין דאקרון שני ערלה, כיון דאעברו על גופא אינון שנין [ואתערת] נשמתא למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא לרעותא טבא לכפוף לההוא נחש, דהא לא יכיל לשלטא כמה דהוי. [-באילן] שולטת הערלה ג' שנים, באדם י"ג שנים הנקראים שני ערלה, וכיון שעברו עליו שני הערלה ומתעוררת הנשמה מצווה את עבודתה הקדושה, הרי הנשמה מצווה את הגוף לרצונה הטוב ולכפוף הנחש שהוא היצה"ר, כי מאז אין היצר הרע יכול לשלוט באדם כמקודם לכן].

הצורה היהודית נשלמת כבר מצוה

יחד עם זאת אמרו שכל עצם צורתו היהודית נשלמת רק בהגיעו לבר מצוה שאז צורתו היהודית שלמענה נברא מגיעה לשלימות, וזהו הרמז בלשון הכתוב (ישעיה מג כא) 'עם זו יצרת לי תהלתי יספרו', 'זו' גימטריא י"ג, שאז נשלמת צורתו והוא ראוי לספר תהלות ה', כפי שכתב המדרש שמואל במשנתנו. ופירוש הדבר, שיהודי יש לו צורה מיוחדת משאר אומות העולם, ובכוח צורה זו הוא עובד את ה' בדרך התורה ומספר תהלות ה' בכל דרכיו, כי האדם נברא בשתי צורות הצורה הגשמית והצורה הרוחנית, אבל קודם י"ג שנה אין ניכרת צורתו בשלימות והצורה הגשמית מכסה ומאפילה עליה, וכיון שנכנס יצר טוב באדם נשלמת בזה צורתו הרוחנית, כמו שאמרו חז"ל אצל יעקב ועשיו שקודם י"ג שנה לא היו ניכרים אם הם טובים או רעים, וכיון שהגיעו לי"ג שנה פירש יעקב לתלמודו ועשיו לחטאיו, כי כאשר נכנס הנער בעול תרי"ג מצוות נשלמים בכך תרי"ג איבריו הרוחניים, וצורתו הרוחנית מתחזקת ומתגברת לסייע לו בעבודת ה', וזו השמחה הגדולה ביום הבר מצוה, שנשלם צורת היהודי

הוא ה'יה אומר, בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות. (אבות פ"ה, משנה כא).

בן שלש עשרה למצוות. ביום שמניחים תפילין, כל הגוף מתקדש, מתגבר החלק של הקדוש ברוך הוא, שכן אמרו חז"ל (קידושין ל:) שלושה שותפים באדם, הקדוש ברוך הוא אביו ואמו, ועל כן כל עוד שהאדם עדיין לא מניח תפילין, לא נכנס בו היצר הטוב, ואז יש בו רק החלק של אביו ואמו. ביום הבר מצוה מתגבר החלק של הקדוש ברוך הוא ואז הופך להיות 'שלושה שותפים באדם'.

הנשמה שורה באדם בהגיעו לגיל י"ג

ביאור הדבר הוא, דהנה יום הבר מצוה הוא יום כניסת הנשמה הטהורה באיש ישראל והיא המסייעת לאדם ומביאתו לשלימות יצירתו, כמו שאמרו חז"ל בזוהר הקדוש (פר' משפטים צח.) שכל מי שזוכה להגיע לי"ג שנה זוכה להיות נקרא בן לכנסת ישראל, וכן דוד המלך כשנשלמו לו י"ג שנה ונכנס בשנתו הי"ד נאמר בו (תהלים ב ז) 'בני אתה אני היום ילדתיך', כי קודם לכן היה בבחינת שני ערלה ולא היה נקרא בן, ולא זכה שתשרה עליו הנשמה העליונה, אבל משהגיע לשנתו הי"ד זכה שייאמר בו 'אני היום ילדתיך', 'היום' הזה זכה שיהיה 'אני ילדתיך', ולא יהיה לחלק הסטרא אחרא כמו מקודם י"ג שנה.

לשון הזוהר: כד מטא דוד לתליסר שנין וזכה בההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, מאי טעמא, דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא ולא שראת עליה נשמתא עלאה דהא בשני ערלה הוה, ובגין כך 'אני היום ילדתיך', 'היום' ודאי ילדתיך.

וראה עוד בזוהר (סתרי תורה פר' לך לך עח.): ולא תפעול נשמתא פולחנא דאתפקדת עד דיעברון עלה בהאי עלמא י"ג שנין, דהא מתריסר שנין ולעילא נשמתא אתערת למפלח פולחנא דאתפקדת, דהא הוא דכתיב 'ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה', שבע וחמש תריסר אינון, וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא. [-ולא] תפעל הנשמה את העבודה שהצטוותה עליה עד שיעברו עליה בעולם הזה י"ג

